

บทคัดย่อ

วรรณกรรมคำสอนของล้านนา: ลักษณะเด่น ภูมิปัญญา และคุณค่า

ทรงศักดิ์ ปรางค์วัฒนากุล

การศึกษาวรรณกรรมคำสอนของล้านนามีวัตถุประสงค์ ๓ ประการคือ ๑) ศึกษาลักษณะเด่นด้านรูปแบบและเนื้อหาของวรรณกรรมคำสอน ๒) ศึกษาภูมิปัญญาของล้านนาผ่านวรรณกรรมคำสอน และ ๓) ศึกษาคุณค่าของวรรณกรรมคำสอน วรรณกรรมคำสอนที่คัดสรรมาศึกษา มีจำนวน ๑๗ เรื่อง เป็นวรรณกรรมโคลง ๗ เรื่อง วรรณกรรมธรรมคำว ๔ เรื่อง วรรณกรรมคำว ๕ เรื่อง และวรรณกรรมคำว้า ๑ เรื่อง โดยศึกษาวิเคราะห์วรรณกรรมตามหลักวิชาทางวรรณคดีศึกษาและคติชนวิทยา

ผลการศึกษาพบว่า ลักษณะเด่นด้านรูปแบบ วรรณกรรมคำสอนของล้านนามีรูปแบบคำประพันธ์และกลวิธีที่หลากหลายเพื่อใช้สั่งสอนในโอกาสที่ต่างกัน ลักษณะเด่นด้านเนื้อหา มีเนื้อหาคำสอนเป็นหมวดหมู่ชัดเจน กวีจะบอกกล่าวให้ทราบว่าคำสอนนั้นต้องการสอนชนชั้นใด สำหรับชนชั้นผู้ปกครอง สำหรับชนชั้นผู้อยู่ใต้การปกครอง หรือสำหรับบุคคลทั่วไป โดยจำแนกตามสถานภาพทางสังคม ภูมิปัญญาของล้านนา เนื้อหาคำสอนสะท้อนให้เห็นภูมิปัญญาเกี่ยวกับระบบความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์เป็นหลัก โดยนำ

ขุนนางชั้นผู้ใหญ่ ขุนนางชั้นผู้น้อยและบุคคลทั่วไป จำนวน ๑๗ เรื่อง วิเคราะห์ให้เห็นลักษณะเด่นด้านรูปแบบและเนื้อหา ภูมิปัญญาที่ปรากฏในวรรณกรรม และคุณค่าของวรรณกรรมดังกล่าว นอกจากนี้ยังเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการศึกษาภาพรวมของวรรณกรรมคำสอนของล้านนาแล้ว งานวิจัยเรื่องนี้ยังมีความสำคัญต่อการศึกษาพัฒนาการของสังคม แนวความคิดและวิถีชีวิตในล้านนาด้วย

ขอขอบคุณรองศาสตราจารย์ทรงศักดิ์ ปรางค์วัฒนากุล เป็นอย่างยิ่งที่นอกจากจะสละเวลาช่วยดูแลโครงการวิจัยอย่างเข้มแข็งตลอดโครงการแล้วยังได้ร่วมทำวิจัยจนสำเร็จเรียบร้อยเป็นอย่างดีด้วย

หวังว่า งานวิจัยเรื่องนี้จะช่วยจุดประกายให้มีการศึกษาวรรณกรรมท้องถิ่นอื่น ๆ ที่สร้างสรรค์ขึ้นในอดีตและปัจจุบันอย่างกว้างขวางต่อไป

ผ.ดอ น.นว (๑๕)

(ศาสตราจารย์พิเศษ ดร.ประคอง นิมมานเหมินท์)

หัวหน้าชุดโครงการวิจัย

“วรรณกรรมล้านนา: ลักษณะเด่น ภูมิปัญญา และคุณค่า”